

Sygn. akt VII U 3435/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Wiesława Szulczewska

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2017 r. w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy A. B. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przeliczenie emerytury z zastosowaniem rekompensaty

na skutek odwołania A. B. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 8 maja 2017 r. nr znak:ENP/20/010229001

zmienia zaskarżoną decyzję , w ten sposób , że zobowiązuje pozwanego do ustalenia wysokości emerytury A. B. (1) z uwzględnieniem kapitału początkowego powiększonego o wartość rekompensaty ustalonej na podstawie art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych .

Sygn. akt. VII U 3435/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 08 maja 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. przyznał emeryturę A. B. (1) od 01 kwietnia 2017 r. tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek. Organ rentowy nie zaliczył ubezpieczonemu okresu zatrudnienia od 05 marca 1987 r. do 21 czerwca 1987 r. , od 23 lipca 1987 r. do 02 września 1987 r., od 02 listopada 1987 r. do 10 lutego 1989 r., od 22 listopada 1989 r. do 29 czerwca 1990 r., od 10 października 1990 r. do 27 sierpnia 1991 r. tj. zatrudnienia za pośrednictwem MAG u armatora zagranicznego ponieważ zaświadczenie o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy może wystawić jedynie pracodawca lub jego następcą prawny. Z MAG ubezpieczony nie był związany stosunkiem pracy, była to jedynie jednostka kierująca do pracy za granicą. W związku z powyższym MAG nie można uznać zarówno za płatnika składek będącego pracodawcą o którym mowa w art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych jak i za podmiot uprawniony do wystawiania zaświadczeń.

Odwołanie z dnia 25 maja 2017 r. od powyższej decyzji złożył ubezpieczony wnosząc o naliczenie emerytury wraz z rekompensatą za pracę w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wskazując na argumenty zawarte w zaskarżonej decyzji. Jednocześnie wyjaśniono, iż pozwany do pracy w szczególnych warunkach uwzględnił okres zatrudnienia w wymiarze 11 lat 10 miesięcy i 24 dni.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 13 kwietnia 2017 r. ubezpieczony A. B. (2), ur. (...), złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o emeryturę.

Decyzją z dnia 08 maja 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. przyznał emeryturę A. B. (1) od 01 kwietnia 2017 r. tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek. Organ rentowy nie zaliczył ubezpieczonemu okresu zatrudnienia od 05 marca 1987 r. do 21 czerwca 1987 r. , od 23 lipca 1987 r. do 02 września 1987 r., od 02 listopada 1987 r. do 10 lutego 1989 r., od 22 listopada 1989 r. do 29 czerwca 1990 r., od 10 października 1990 r. do 27 sierpnia 1991 r. tj. zatrudnienia za pośrednictwem MAG u armatora zagranicznego.

Ubezpieczony był zatrudniony za pośrednictwem (...) LTD na statkach obcych bander u armatorów zagranicznych w następujących okresach:

- od 05 marca 1987 r. do 21 czerwca 1987 r. na jednostce m/v D. w charakterze starszego oficera (3 miesiące, 17 dni) ;
- od 23 lipca 1987 r. do 02 września 1987 r. na jednostce m/v G. jako starszy oficer (1 miesiąc 11 dni);
- od 02 listopada 1987 r. do 10 lutego 1989 r. m/v W. jako starszy oficer (1 rok 3 miesiące 9 dni);
- od 22 listopada 1989 r. do 29 czerwca 1990 r. m/v T. jako starszy oficer (7miesiące 8 dni);
- od 10 października 1990 r. do 27 sierpnia 1991 r. m/v U. jako starszy oficer (10 miesięcy 18 dni).

Ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace jako członek załóg ww. statków. (...) sp. z o.o. jako jednostka kierująca do pracy za granicą uiszczala składki na ubezpieczenia społeczne, co wynika m.in. z treści wystawionego zaświadczenia .

Dowód: zaświadczenie z dnia 01 września 2003 r. k. 7akt emerytalnych, zaświadczenie z dnia 28 grudnia 2012 r. k. 8 akt emerytalnych, decyzja z dnia 08 maja 2017 r. k. 11 akt emerytalnych

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy i emerytalnych których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu. Zarówno treść jak i forma dokumentów nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić znaczenia dowodowego.

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotem postępowania było rozstrzygnięcie czy A. B. (1) przysługuje prawo do rekompensaty w formie dodatku do kapitału początkowego z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż w dniu 8 września 2016 roku weszła w życie Ustawa z 10 lipca 2015 roku o zmianie ustawy– Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 roku poz. 1311 ze zm.).

Ustawa ta znowelizowała w szczególności Kodeks postępowania cywilnego, dodając przepis art. 148¹ , rozszerzający możliwość merytorycznego rozpoznawania i rozstrzygania spraw przez sąd na posiedzeniu niejawnym. Otóż zgodnie z § 1 powyższego artykułu, sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu

od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym nie będzie jednak dopuszczalne, jeżeli strona w pierwszym piśmie procesowym złoży wniosek o przeprowadzenie rozprawy, chyba że pozwany uznał powództwo (§ 3). Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie przeprowadzenie rozprawy nie było konieczne, bowiem zasadność odwołania ubezpieczonego wynikała wprost z przedłożonych dokumentów, a zwłaszcza ze znajdujących się na k. 7 i 8 akt organu rentowego zaświadczeń.

Zgodnie z art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 2016, poz. 615 ze zm) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W myśl art. 23 ust. 1 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę. Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 2).

Bezsporne w sprawie było, że odwołujący się nie nabył prawa do emerytury pomostowej ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.), dalej: u.e.r.f.u.s., ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei art. 32 ust.4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 z późn. zm.). Z §1 Rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w §4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. § 2 ust.1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Zgodnie z §4 pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A dział VIII pkt 4 wymieniono prace na statkach morskich w żegludze międzynarodowej i w polskim ratownictwie okrętowym, wykonywane przez pracowników wpisanych na listę członków tych statków.

W niniejszym postępowaniu ubezpieczony domagał się ustalenia, że w okresach pracy za pośrednictwem MAG w okresach w których był kierowany do pracy na statkach obcych bander pracował w warunkach szczególnych i tym samym spełnia warunki do przyznania mu rekompensaty.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż organ rentowy kwestionował możliwość zaliczenia spornych okresów, z uwagi na fakt, iż ubezpieczony nie posiadał statusu pracownika MAG.

Zauważyć należy, że w aktach organu rentowego znajdują się zaświadczenia o wykonywaniu pracy przez ubezpieczonego w szczególnych warunkach i opłacaniu przez jednostkę kierującą do pracy za granicą składek, wydane przez (...) Agencję (...) (k.7 i 8 akt rentowych) w których powołując się m.in. na poz. 4 działu VIII, wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) stwierdzono, że ubezpieczony był zatrudniony za pośrednictwem tej agencji u armatorów zagranicznych

Pokreślenia wymaga, że zaświadczenie o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o którym mowa w art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych, nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to zaświadczenie nie jest organem państwowym, ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast zaświadczenie o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w postępowaniu sądowym traktować należy, jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (por. wyrok S.N. z dnia 16 czerwca 2009 r. w sprawie I UK 24/09, publik. LEX nr 518067). Tym samym treść zaświadczenia o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze podlega weryfikacji zarówno w toku postępowania administracyjnego przed organem rentowym, jak i w toku postępowania sądowego przed sądami ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy zakwestionował zaświadczenie o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach wydane przez (...) Agencję (...) wskazując, że agencji tej nie można uznać za płatnika składek, o którym mowa w art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych, jak i za podmiot uprawniony do wystawiania zaświadczeń na podstawie art. 51 tej ustawy.

Zważyć należy, iż do okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wlicza się, przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r., okresy wykonywania za granicą pracy w szczególnych warunkach u pracodawcy zagranicznego, jeżeli okresy te zostały uznane za składkowe z mocy art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm., nazywanej dalej ustawą (por. uzasadnienie wyroku S.N. z dnia 05 listopada 2009 roku w sprawie II UK 108/09, publik. LEX nr 577840).

Poczynając od dnia 01 stycznia 1985 r. obowiązywała uchwała Nr 123 Rady Ministrów z dnia 03 września 1984 r. w sprawie zasad podejmowania pracy przez obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych (M.P. z 1984 r. Nr 23, poz. 157 ze zm., dalej uchwała w sprawie zasad podejmowania pracy).

Uchwała w sprawie zasad podejmowania pracy razem z zarządzeniem Ministra Finansów z 27 grudnia 1984 r. w sprawie zasad ustalania wysokości i trybu przekazywania przez osobę kierowaną do pracy za granicą wpłat w walucie obcej na rzecz jednostki kierującej oraz sposobu wykorzystania tych wpłat (M. P. Nr 30, poz. 208 ze zm., dalej zarządzenie), uzupełniając się wzajemnie, tworzyły spójną regulację, z której wypływał obowiązek uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia obywateli polskich skierowanych do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych.

Stosownie do treści § 6 ust. 2 uchwały w sprawie zasad podejmowania pracy, w brzmieniu obowiązującym od dnia 28 listopada 1985 r., jednostka kierująca obywatela polskiego do pracy za granicą u pracodawcy zagranicznego obowiązana była przekazywać na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w celu refundacji kosztów świadczeń z ubezpieczenia społecznego miesięcznie kwotę w złotych, odpowiadającą 28 % średniej płacy z roku poprzedniego w gospodarce uspołecznionej, bez uwzględnienia płac w przemyśle wydobywczym.

W myśl zaś art. 26 pkt 2, obowiązującej od dnia 31 grudnia 1989 r., ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu (Dz. U. z 1989 r. Nr 75, poz. 446 ze zm., nazywanej dalej ustawą o zatrudnieniu) zatrudnieniu obywateli polskich za

granicą u pracodawców zagranicznych jest realizowane na podstawie umów zawartych przez upoważnione jednostki kierujące z obywatelami polskimi, kierowanymi przez te jednostki do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych.

Przepis art. 29 pkt 1 ustawy o zatrudnieniu stanowił, że jednostka kierująca, realizująca zatrudnienie na podstawie umów, o których mowa w art. 26 pkt 2, jest obowiązana przekazywać na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składkę na ubezpieczenie społeczne za każdą osobę skierowaną do pracy za granicą, wymierzoną od przeciętnego wynagrodzenia w wysokości przewidzianej dla pracowników zatrudnionych w Polsce.

Z zaświadczenia o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach z (...) Agencji (...) wynika jednoznacznie, że agencja ta, jako upoważniona jednostka kierująca obywateli polskich do pracy za granicą, uiszczała na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki na ubezpieczenie społeczne i wpłaty na fundusz pracy na zasadach i w wysokości określonej obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Tym samym zasadne jest przyjęcie, że w okresach zatrudnienia ubezpieczonego za granicą u pracodawców zagranicznych (...) w G., jako jednostka kierująca opłacała składki na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w wysokości wskazanej, kolejno: w treści § 6 ust. 2 uchwały w sprawie zasad podejmowania pracy w brzmieniu obowiązującym od dnia 28 listopada 1985 r., a następnie w treści art. 29 pkt 1 ustawy o zatrudnieniu. W związku z powyższym sporne okresy zatrudnienia ubezpieczonego za granicą u pracodawców zagranicznych za pośrednictwem (...) w G. stanowią okresy składkowe, za które były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce.

Przepis art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych stanowi, że przez użyte w tej ustawie określenie płatnik składek rozumieć należy pracodawcę, o którym mowa w art. 4 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm., nazywanej dalej ustawą systemową), oraz ubezpieczonego, o którym mowa w art. 4 pkt 2 lit. d ustawy systemowej.

Zgodnie z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej pracodawcą jest – w stosunku do pracowników i osób odbywających służbę zastępczą oraz jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi, w tym z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym albo pobierania zasiłku macierzyńskiego, z wyłączeniem osób, którym zasiłek macierzyński wypłaca Zakład.

Nie ulega wątpliwości, że (...) w G. była w spornych okresach zatrudnienia jednostką organizacyjną, która pozostawała z ubezpieczonym w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie go ubezpieczeniami społecznymi, a zatem jest pracodawcą w rozumieniu art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej, a co za tym idzie, posiada status prawny płatnika składek w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych. W konsekwencji (...) w G. uznać należy za podmiot uprawniony do wystawiania zaświadczeń na podstawie art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd uznał, że brak jakichkolwiek podstaw do różnicowania sytuacji prawnej ubezpieczonego ze względu na miejsce świadczenia przez niego pracy, w szczególności biorąc pod uwagę tożsamy wymóg uiszczenia składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia za granicą. Zostało to jednoznacznie przesądzone w wielu orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. wyrok S.N. z dnia 05 marca 2003 r. w sprawie II UK 196/02, publik. OSNP 2004/8/144 i uchwała S.N. z dnia 13 lutego 2002 r. w sprawie III ZP 30/01, publik. (...) 2002 nr 10, poz. 243).

Z tych względów zasadne jest przyjęcie, że ww. sporne okresy zatrudnienia u pracodawcy zagranicznego są okresami składkowymi i podlegają uwzględnieniu wraz z okresami uznanymi przez ZUS do łącznego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Reasumując uznać należało, iż ubezpieczony w spornych okresach pracy za granicą wykonywał pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisu art. 32 ustawy emerytalnej, wymienioną w wykazie A dział VIII poz. 4 załącznika do rozporządzenia RM z dnia 07.02.1983 r. Praca na statkach morskich jest również pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisu art. 3 ust 1 ustawy. Oczywistym jest również, z uwagi na specyfikę pracy na morzu, iż

skarżący wykonywał ją stale i w ramach pełnego wymiaru czasu pracy. Po uwzględnieniu spornych okresów staż pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach przekracza 15 lat.

Mając na względzie powyższe, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego i art. 477¹⁴ §2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do rekompensaty z tyt. zatrudnienia w szczególnych warunkach o której mowa w art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych i zobowiązał organ rentowy do ustalenia kapitału początkowego z uwzględnieniem prawa do rekompensaty.

SSO Wiesława Szulczewska